

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
FEDERALNO MINISTARSTVO OKOLIŠA I TURIZMA
SARAJEVO

Broj: UP I 05/2-23-11-27/12 SS
Sarajevo, 04.06.2012. godine

OKOLIŠNA DOZVOLA

JP Autoceste FBiH d.o.o. Mostar za projekat Autocesta u koridoru Vc dionica: Tarčin – Konjic (od km 1+000 do 22+150), a koja se nalazi u sklopu integralne trase LOT 3 Sarajevo jug (Tarčin) – Mostar sjever

Sarajevo, juni 2012. godine

SADRŽAJ:

1.	Operator pogon i postrojenje za koje se izdaje dozvola	2
2.	Pogoni i postrojenje za koje se izdaje dozvola	2
3.	Mjere sprečavanja i smanjenja štetnih utjecaja na vode tokom izgradnje i korištenja Autoceste u koridoru Vc dionica	2
3.1.	Mjere ubalažavanja uticaja na stanovništvo	2
3.2.	Mjere sprečavanja ispuštanja zagađujućih materija u zrak	3
3.3.	Mjere sprečavanja produkcije otpada tokom izgradnje i korištenja	3
3.4.	Mjere za smanjenje štetnih uticaja na vizuelne vrijednosti prostora tokom izgradnje i korištenja	4
3.5.	Mjere sprječavanja i smanjenje štetnih uticaja na tlo tokom pripreme i gradnje autoputa	4
3.5.1.	Mjere tokom pripreme i gradnje autoputa	4
3.5.2.	Mjere prevencije zagađenja poljoprivrednog tla	5
3.5.3.	Mjere ublažavanja zagađenja poljoprivrednog tla	5
3.6.	Mjere za smanjenje negativnih uticaja na nivo buke	5
3.7.	Mjere zadovoljavanja sigurnosnih i tehničkih elemenata na infrastrukturu	5
3.8.	Mjere smanjenja uticaja na floru i faunu s posebnim akcentom na lovnu divljač	5
3.9.	Posebne mjere zaštite	6
4.	Granične vrijednosti emisija za zagađujuće materije	6
4.1.	Granične vrijednosti štetnih materija u otpadnim vodama	6
4.2.	Granične vrijednosti kvaliteta zraka u ambijentu	7
4.3.	Granične vrijednosti buke	8
5.	Mjere planirane za monitoring	8
5.1.	Monitoring kvalitete voda	8
5.2.	Monitoring kvalitete zraka	10
5.3.	Monitoring nivoa buke	10
5.4.	Monitoring kvaliteta zemljišta (tla)	10
6.	Izvještavanje	11
7.	Period važenja dozvole	11
	Obrazloženje	11

Broj: UP I 05/2-23-11-27/12 SS
Sarajevo, 04.06.2012. godine

Federalno ministarstvo okoliša i turizma, rješavajući po zahtjevu JP Autoceste FBiH d.o.o. Mostar od 04.04.2012. godine, za okolinsku dozvolu za projekat Autocesta u koridoru Vc dionica: Tarčin – Konjic (od km 1+000 do 22+150), a koja se nalazi u sklopu integralne trase LOT – a 3 Sarajevo jug (Tarčin) – Mostar sjever, a na osnovu čl. 68. i 71. Zakona o zaštiti okoliša ("Službene novine Federacije BiH", br. 33/03, br. 38/09), i člana 200. Zakona o upravnom postupku ("Službene novine Federacije BiH", br. 2/98), donosi:

RJEŠENJE

1. Izdaje se okolinska dozvola JP Autoceste FBiH d.o.o. Mostar za projekat Autocesta u koridoru Vc dionica: Tarčin – Konjic (od km 1+000 do 22+150), a koja se nalazi u sklopu integralne trase LOT 3 Sarajevo jug (Tarčin) – Mostar sjever.

2. Okolinska dozvola se izdaje JP Autoceste FBiH d.o.o. Mostar, u sklopu integralne trase autoceste u koridoru Vc LOT – a 3 Sarajevo jug (Tarčin) – Mostar sjever za LOT 1 – poddionica Tarčin Zukići (od km 1+000 do 11+050 stacionaže iz Idejnog projekta, a koje odgovaraju stacionažama od km 0+000 do 11+000 iz Glavnog projekta za Lot 1) i LOT 2 poddionica Zukići – Konjic (od km 11+050 do 22+150 iz Idejnog projekta a koje odgovaraju stacionažama iz Glavnog projekta za Lot 2).

3. Okolinska dozvola se izdaje JP Autoceste FBiH d.o.o. Mostar, uz sljedeće mjere sprečavanja i smanjenja štetnih utjecaja na vode tokom izgradnje i korištenja Autoceste u koridoru Vc dionica LOT 1 – Tarčin Zukići i. LOT 2 Zukići – Konjic, tako što je potrebno: *+-

- vršiti permanentnu kontrolu u smislu eliminiranja mogućih uticaja na vode u okviru saglasnosti koje izdaju nadležna ministarstva vodoprivrede;
- poštivati propise kojima se regulira pitanje zaštite voda i provoditi monitoring kvaliteta voda;
- odabrati način miniranja da se ne poremete podzemni tokovi voda;
- zaštititi površine osjetljive na eroziju sredstvima stabilizacije i biljkama koje sprječavaju eroziju;
- redovno održavati sistema odvodnje;
- ne dozvoliti skladištenje goriva i maziva duž trase Autoceste u koridoru dionica Vc LOT 1 – Tarčin Zukići i. LOT 2 Zukići – Konjic.

3.1. Mjere ubalažavanja uticaja na stanovništvo:

U toku gradnje, specifično za svaku dionicu zasebno, na način kao je propisano u Studiji utjecaja na okoliš:

- na ispušnim cijevima svih strojeva i vozila osigurati maksimalnu ispravnost i funkcionalnost sistema sagorijevanja pogonskog goriva; ugraditi filtere za odvajanje čađi;

- pri miniranju za iskope odabrati tip eksploziva koji ima najmanje štetne uticaje na okoliš; primjeniti tehniku milisekundnog aktiviranja minskih punjenja sa usmjerenim djelovanjem eksplozije kako bi se smanjio efekat superpozicije dinamičkih udara (vibracije, seizmike), buke i emisije prašine.
- zbog fizičke ugroženosti pri izvođenju radova iseliti stanovništvo u svrhu njihovog zbrinjavanja na adekvatne zamjenske lokacije;
- izgraditi i održavati poprečne prelaze za lokalno stanovništvo u toku gradnje;
- elaboratom o eksproprijaciji i kroz investicione programe osigurati sredstva za pravično obeštećenje, odnosno za osiguranje zamjenskih lokacija za vršenje poljoprivredne djelatnosti stanovništva.

3.2. Mjere sprečavanja ispuštanja zagađujućih materija u zrak:

U toku gradnje:

- na ispušnim cijevima svih strojeva i vozila sa dizel-motorima ugraditi filtere za odvajanje čađi;
- osigurati maksimalnu ispravnost i funkcionalnost sistema sagorijevanja pogonskih goriva i koristiti gorivo sa garantiranim standardom kvaliteta;
- obarati prašinu koja je neminovna pri gradnji kvašenjem-prskanjem kolovoznih i operativnih površina;
- zvučni zidovi ujedno, pored buke, umanjuju i difuziju emitovanih zagađujućih materija u zrak;
- projektovati vertikalne ventilacione cijevi u tunelima;
- projektovati lokalno smanjenje brzine u područjima sa visokom pozadinskom koncentracijom;
- izabratи eksploziv za miniranje koji ima najmanji štetni uticaj na okoliš.

3.3. Mjere sprečavanja produkcije otpada tokom izgradnje i korištenja:

- sav materijal od iskopa koji neće biti odmah upotrijebljen u graditeljskim aktivnostima deponovati na za to predviđenim lokacijama zaštićenim od pojave erozije;
- kruti otpad od starog asfalta reciklirati i ponovo upotrijebiti za gradnju Autoceste u koridoru Vc dionica LOT 1 – Tarčin Zukići i LOT 2 Zukići – Konjic;
- kod pretakanja goriva i maziva na građevinskim slojevima koristiti zaštitne folije;
- provoditi učestalo i kontrolirano zbrinjavanje komunalnog i opasnog otpada na propisan način, odnosno zabraniti bilo kakvo privremeno ili trajno odlaganje otpadnog materijala na okolno tlo, te osigurati nepropusne kontejnere za otpad;
- predvidjeti kanalski sistem, te odjeljivač ulja i masti,
- zaštititi površine osjetljive na eroziju sredstvima stabilizacije i biljkama koje sprječavaju eroziju;
- otpadne masti i ulja iz odjeljivača masti i ulja zbrinuti na zakonski način.
- ostale mjere u cilju sprječavanja produkcije otpada provoditi u skladu sa Planom upravljanja otpadom, član 19. i 20. Zakona o upravljanju otpadom (Službene novine broj: 33/03 i 72/09).

3.4. Mjere za smanjenje štetnih uticaja na vizuelne vrijednosti prostora tokom izgradnje i korištenja:

- odstraniti plodnu zemlju i deponirati je na za to određenom mjestu;

- površine gradilišta i ostale zone privremenog utjecaja sanirati, odnosno ovisno o budućem korištenju prostora (poljoprivredne površine, prirodna vegetacija) dovesti u prvobitno stanje;

Gore navedene mjere zaštite ugraditi u projekat pejzažnog uređenja.

3.5. Mjere sprječavanja i smanjenje štetnih uticaja na tlo tokom pripreme i gradnje autoputa:

3.5.1. Mjere tokom pripreme i gradnje autoputa:

- podići vegetacijske pojaseve da bi se sprječila kontaminacija visoko vrijednog poljoprivrednog zemljišta;
- podići vjetrobranske pojaseve (biološki pojasevi podignuti od niskih i visokih stabala) uz autoput, cijelom trasom puta, a radi efikasne zaštiti od erozije tla;
- nasip uz autoput hortikulturno obraditi u cilju osiguranja organska masa koji je dobar recipijent polutanata naročito teških metala, ali se isti ne treba koristitu u lancu ishrane životinja i ljudi;
- na dijelu trase koji prolazi poljoprivredno zemljište predvidjeti sistem odvodnje koji će oborinske vode odvesti izvan zone poljoprivrednog zemljišta;
- u zoni poljoprivrednih zemljišta ne graditi zaustavne objekte (stanice) ili ugostiteljski objekti;
- u fazi gradnje trase autoputa ili u slučaju kada se zbog regulacije vodotoka onemogućava pristup parcelama, potrebno je poduzeti odgovarajuće zahvate kojima se mora omogućiti pristup svim parcelama kako ne bi došlo do ometanja služnosti posjeda; u ove zahvate se ubraja izgradnja pristupnih puteva, izgradnja mostova i izgradnja prohodnica;
- remedijacija degradiranog zemljišta: u toku gradnje autoputa sanirati zemljište na kom su se pojavili procesi erozije, vodoležnosti, gdje su podignuti objekti za potrebe gradilišta (naselja, parkirališta, magacinski i skladišni prostor), deponije za odlaganje skinutog plodnog sloja tla i otvorena pozajmišta materijala za nasipanje;
- sve manipulacije sa naftom i njenim derivatima u procesu građenja, opskrbe mašina, neophodno je obavljati uz maksimalne mjere zaštite kako ne bi došlo do prosipanja; sva ambalaža za ulje i druge derivate nafte, mora se sakupljati i odnositi na kontrolirane deponije izvođača radova sa kojih se kontrolirano odnosi preko ovlaštenog komunalnog preduzeća;
- obavezno parkirati mašine samo na mjestima namijenjenim za parkiranja mašina, poduzeti posebne mjere zaštite od zagađenja tla uljem, naftom i naftnim derivatima; ukoliko dođe do zagađenja tla curenjem ulja ili na neki drugi način, taj sloj zemlje je ukloniti i odnijeti na deponiju;
- zabranjeno je prati mašine i vozila u zoni radova;
- prilikom izvođenja zemljanih radova humusni sloj deponirati, zaštititi od onečišćenja, te kasnije koristiti za uređenje nasipa i zelenog pojasa pored ceste;
- sve površine oštećene građevinskim radovima nakon završetka radova dovesti u prvobitno stanje ili hortikulturno urediti;
- za sva pozajmišta materijala moraju se uraditi posebni projekti rekultivacije kako bi se sprječilo degradiranje većih površina tla;
- mjere zaštite tokom korištenja svodi se na redovno održavanje sistema odvodnje, vjetrozaštitnih pojaseva i zaštitne ograde.

3.5.2. Mjere prevencije zagađenja poljoprivrednog tla:

- zabraniti upotrebu goriva koje sadrži olovo;

- obavezno koristiti katalizatore u vozilima;
- regulisati brzinu kretanja na kritičnim tačkama i u zonama intenzivne poljoprivredne proizvodnje (Agrozona I);
- zabraniti uzgoj poljoprivrednih kultura u pojasu koridora autoputa koje u jestivom dijelu akumuliraju štetne i opasne tvari (salata, špinat, luk, blitva i sl.);
- proizvodnju uzgoja kultura vršiti u kontrolisanim uslovima u neposrednoj blizini puta (staklenička i plastenička proizvodnja cvijeća i ukrasnog bilja), proizvoditi industrijsko bilje na otvorenom i ratarskih kultura (žitarica i krompir), a na većim udaljenostima voće i povrće.

3.5.3. Mjere ublažavanja zagađenja poljoprivrednog tla:

- obezbjediti prohodnosti i pristupnosti poljoprivrednim parcelama;
- provoditi remedijaciju degradiranog zemljišta;
- dekontaminirati (tehnički, hemijski i fito-melioracijski) kontaminirano zemljište;
- podići vegetacijske pojaseve.

3.6. Mjere za smanjenje negativnih uticaja na nivo buke:

Tokom pripreme izgradnje i korištenja zahvata:

- saditi gustu vegetaciju sa puno lišća u pojasu između puta i naselja;
- ukoliko autoput prolazi uz naseljena mjesta (50 metara od prozora kuća i manje) uraditi zaštitne zidove od buke (staklo, beton i brzorastuće drveće, zavisno od mogućnosti gradnje)
- u izuzetni slučajevima kada je neophodno, radove izvoditi u večernjim satima ili noću.

3.7. Mjere zadovoljavanja sigurnosnih i tehničkih elemenata na infrastrukturu:

- Izmjestiti vodove, odnosno tehničkim mjerama odvojiti (zaštititi) izolirati vodove.
- U toku gradnje osigurati saobraćajnu signalizaciju i po potrebi osigurati patrole saobraćajne policije.
- Na mjestima križanja dalekovoda sa autocestom zadovoljiti sigurnosne i tehničke elemente kroz glavni projekat i prethodne radove.
- Na trasama gasovoda tehnički rješiti kolizione tačke na autocesti; trase svih gasovoda potrebno je uskladiti sa usvojenom trasom autoceste.

3.8. Mjere smanjenja uticaja na floru i faunu s posebnim akcentom na lovnu divljač:

- Ograditi cijelu dionicu autoputa, zaštitnog ogradiom u cilju zaštite krupne divljači i napraviti propuste za prelaz autoputa sitnih životinja.
- Da bi se izbjegao nepotreban gubitak biotopa, gradilište se mora ograničiti na minimalnu moguću potrebnu površinu, pogotovo na sekcijama od visokog značaja za biljke i životinje. Odlaganje materijala mora se vršiti smo u okviru gradilišta. Površine koje su od visokog ekološkog značaja, moraju se zaštititi ograđivanjem u toku građevinske faze. Građevinske mašine ne bi trebalo da se kreću van gradilišta zbog mogućnosti zbijanja tla. Uklonjene strukture biotipa na gradilištu treba nadoknaditi nakon završetka građenja.
- Obratiti pažnju u blizini tokova u cilju izbjegavanja prekida ili ometanja površinskih ili podzemnih voda. Ovim se postiže očuvanje postojeće močvarne i vodene vegetacije i ornitoloških staništa.

- Uklanjanje drveća i žbunja vršiti u toku zime da bi se izbjeglo vrijeme ležanja najajima koje je od 1 marta do 30 septembra. Po završetku radova obnoviti uklonjene biotope.
- U fazi izgradnje puta voditi računa da se ne naruše pejzažne vrijednosti, pogotovo u zonama jezera. Smanjiti na minimum degradaciju prostora nakon radova prilikom iskopa i nasipa.

3.9. Posebne mjere zaštite

Izrada plana hitne intervencije u slučaju akcidenta koji treba da sadrži najmanje sljedeće elemente:

- ukoliko dođe do havarije vozila koje nose opasni teret u praškastom ili granularnom stanju, zaustaviti promet i uputiti zahtjev specijaliziranoj službi koja treba da obavi operaciju uklanjanja opasnog tereta i asanaciju kolovoza; rasuti prašasti ili granulirani materijal se mora ukloniti sa kolovoza isključivo mehaničkim putem (vraćanjem u novu prikladnu ambalažu, čišćenjem, usisavanjem, itd.), bez ispiranja vodom;
- ukoliko dođe do havarije vozila sa tečnim opasnim materijama, odmah zaustaviti promet i alarmira nadležna služba i angažuju specijalizirane ekipe za sanaciju havarije; posuti materijal ukloniti sa kolovoza posebnim sorbentima; ukoliko je tečnost dospjela van profila i zagadila tlo sanaciju vršiti njegovim uklanjanjem; sve materije prikupljene na ovaj način tretirati posebnim postupcima regeneracije ili deponirati na, za takve materije predviđenim odlagalištima.

4. Granične vrijednosti emisija za zagađujuće materije

4.1. Granične vrijednosti štetnih materija u otpadnim vodama

Granične vrijednosti štetnih materija u tehnološkim otpadnim vodama koje se ispuštaju u sistem javne kanalizacije ili drugi prijemnik - površinske vode, sukladno Pravilniku o graničnim vrijednostima opasnih i štetnih tvari za tehnološke otpadne vode prije njihovog ispuštanja u sustav javne kanalizacije odnosno u drugi prijemnik (»Sl. novine Federacije BiH«, broj 50/07).

PARAMETAR	MJERNA JEDINICA	POVRŠINSKE VODE	JAVNA KANALIZACIJA
Temperatura	°C	30	40
pH		6,0-9,0	5,5-9,5
Taložive materije	(ml/l)	0,5	10,0
Ukupne suspendirane materije	(mg/l)	35	<300
REŽIM KISIKA			
BPK ₅	(mgO ₂ /l)	25	250
KPK-Cr	(mgO ₂ /l)	125	700
ANORGANSKI PARAMETRI			
Aluminij, Al	(mg/l)	2,0	4,0
Arsen, As	(mg/l)	0,1	0,2
Bakar, Cu	(mg/l)	0,3	1,0
Barij, Ba	(mg/l)	2,5	5,0
Bor, B	(mg/l)	1,0	4,0
Cink, Zn	(mg/l)	1,0	2,0
Kobalt, Co	(mg/l)	0,5	1,0
Kalaj, Sn	(mg/l)	0,5	2,0
Hrom ukupni, Cr	(mg/l)	0,1	1,0

Hrom šesterovalentni, Cr ⁶⁺	(mg/l)	0,05	0,10
Mangan, Mn	(mg/l)	1,0	3,0
Nikal, Ni	(mg/L)	0,5	1,0
Oovo, Pb	(mg/l)	0,2	0,5
Selen, Se	(mg/l)	0,05	0,10
Srebro, Ag	(mg/l)	0,10	0,20
Željezo, Fe	(mg/l)	2,0	4,0
Živa, Hg	(mg/l)	0,005	0,010
Kadmij, Cd	(mg/l)	0,01	0,10
Fluoridi	(mg/l)	2,0	12,0
Cijanidi	(mg/l)	0,01	0,05
Sulfidi	(mg/l)	0,1	1,0
Sulfati	(mg/l)	200	300
Sulfiti	(mg/l)	1,0	10,0
Hloridi	(mg/l)	200	250
Aktivni hlor	(mg/l)	0,05	1,00
NUTRIJENTI			
Ukupni azot, N	(mg/l)	10	100
Amonijum ion-NH ₄ ⁺	(mg/l)	10	40
Nitriti-NO ₂	(mg/l)	0,5	10,0
Nitrati-NO ₃	(mg/l)	10	50
Ukupni fosfor, P	(mg/l)	1,0	5,0
ORGANSKE MATERIJE			
Ukupni organski ugljik (TOC)	(mg/l)	15	30
Ukupni aromatski ugljikovodici (P)	(mg/l)	0,02	0,20
Lakohlapivi aromatski ugljikovodici	(mg/l)	0,1	1,0
Ukupni halogeni ugljikovodici	(mg/l)	0,1	1,0
Ukupni polihlorirani bifenili (PCBs)	(mg/l)	0,01	0,02
Ukupni organofosforni i karbama pesticidi	(mg/l)	0,05	0,10
Ukupni organohlorni pesticidi	(mg/l)	0,025	0,050
Mineralna ulja	(mg/l)	5,0	20,0
Ukupna ulja i masti	(mg/l)	20	100
Ukupne površinske aktivne tvari (deterdženti i dr.)	(mg/l)	1,0	20,0
Ukupni fenoli	(mg/l)	0,1	1,0
RADIOAKTIVNOST			
Ukupna beta radioaktivnost	(mBq/l)	500	2000
TOKSIČNOST			

4.2. Granične vrijednosti kvaliteta zraka u ambijentu trebaju biti u skladu sa Pravilnikom o graničnim vrijednostima kvaliteta zraka („Sl. novine Federacije BiH“ broj 12/05).

Granične vrijednosti kvaliteta zraka u cilju zaštite zdravlja ljudi su:

Zagadjujuća materija	Period uzorkovanja	Prosječna godišnja vrijednost	Visoka vrijednost
SO ₂	1 sat	90	500 (napomena 1)
SO ₂	24 sata	90	240 (napomena 2)

NO_2	1 sat	60	300 (napomena 3)
NO_2	24 h	60	140 (napomena 2)
PM 10	24 sata	50	100 (napomena 2)
dim	24 sata	30	60 (napomena 2)
CO	8 sati		10.000

Napomena 1: ne bi trebalo da bude prekoračena više od 24 puta u kalendarskoj godini

Napomena 2: ne bi trebalo da bude prekoračena više od 7 puta u kalendarskoj godini (98-i percentil)

Napomena 3: ne bi trebalo da bude prekoračena više od 18 puta u kalendarskoj godini

U skladu sa zakonskim odredbama u navedenom Pravilniku potrebno je da operator teži ciljnim vrijednostima kvalitete zraka i da strogo vodi o prekoračenju pragova uzbunjivanja uslijed pojave visokih vrijednosti zagađujućih materija u zraku

4.3. Granične vrijednosti buke

Dozvoljeni nivoi buke :

Zona	Karakteristika korištenja područja	Standard vanjske buke u dB(A)		
		U vrijeme dana	U vrijeme noći	Vršno vrijeme
I	Bolnice	45	40	60
II	Turistička i rekreativna područja	50	40	65
III	Isključivo stambena i obrazovna područja	55	45	70
IV	Miješana stambena i privredna područja, u blizini saobraćaja	60	50	75
V	Uglavnom privredni, administrativni, poslovni i trgovački centri	65	60	80
VI	Industrijska područja, skladišta, saobraćajna područja bez stanovnika	70	70	85

5. Mjere planirane za monitoring

5.1. Monitoring kvalitete voda

Mjere u toku projektovanja i izgradnje: Prilikom projektovanja treba voditi računa o izgradnji dovoljno sistema prihvata za oborinske vode i njihovu regulaciju. Pored toga, treba voditi računa o postojećoj kanalizacionoj mreži koja se nalazi u blizini trase. Potrebno je voditi računa da ne dođe do zatrpananja vodotoka, a tamo gdje je neophodno povremeno regulisati potoke izgradnjom adekvatnih zatvorenih kanala.

Prilikom osiguranja materijala kao što je šljunak i pijesak, čime se stvara indirektan utjecaj na vodotoke koji se ne nalaze u području trase, iskopavanje treba vršiti sa područja gdje je to već praksa i naravno na dijelovima gdje za to postoji odgovarajuće dozvole, te na zakonom regulisan način, kako se između ostalog, ne bi poremetili vodenim ekosistemima.

Sav čvrsti otpad stvoren u fazi izgradnje će biti recikliran, upotrijebљen za druge građevinske radove ili adekvatno odložen na gradsku deponiju ili alternativne površine odobrene od strane nadležne općinske službe, zavisno od dijnice puta na kojoj se radovi izvode. Uvjetovano tehničkim zahtjevima, očekuje se da će novim Idejnim projektom na području cijelog dijela trase za posipanje biti predviđen kameni agregat na širem području lokacije izvođenja radova. Iskopani materijal će se dijelom iskoristiti kod formiranja pješačkih staza ili za nivелиsanje zelenih površina, a sa nadležnom općinskom službom (po

potrebi i kantonalnim organima, zavisno od dionice na kojoj se izvode radovi) se treba razmotriti mjesto mogućeg odlaganja ostatka materijala, uz maksimalne mjere opreza za sprječavanje poremećaja hidrološkog režima).

U toku faze izgradnje, maksimalno će za kretanje mehanizacije biti korištena postojeća mreža putova, a treba predvidjeti i mesta za parking.

Na svim mjestima križanja planiranog autoputa i vodotoka, kao i nap područjima gdje je trasa smještena uz obale vodotoka, mogući su značajni negativni uticaji tokom građenja i korištenja puta.

Mjere u toku eksploatacije: Pored instalacije uljnih separatora dužinom cijele trase¹, radi sprječavanja nekontrolisanog horizontalnog transporta eventualnih znatnih količina štetnih tečnosti prosutih kod pojave saobraćajnih nezgoda, sistem odvodnjavanja će biti priključen na dodatne dvokomorne prihvratne retencione bazene kapaciteta dovoljnog da prihvate eventualne sadržaje istovremeno prosute iz nekoliko standardnih cisterni u uvjetima jakih padavina, sa mogućnošću odvajanja uljastih materija u slučaju prekoračenja kapaciteta uljnih separatora. Predloženi (preliminarno razmatrani) kapacitet takvih retencionih nepropusnih bazena ili laguna je 100 m^3 , a njihov neophodni broj i razmak bi bio naknadno utvrđen (prijedlog: na svakih 500 m). Iz ovih bazena ili laguna bi prikupljena otpadna voda i mulj, kako u normalnim, tako i u vanrednim uvjetima, nakon prirodnog procesa dozrijevanja i taloženja, zavisno od karakteristika, bili ili ispušteni u komunalnu kanalizacionu mrežu ili dodatno tretirani sredstvima za neutralizaciju ili apsorbaciju (u slučaju havarija i prosipanja agresivnih materija). Cijeli sistem odvodnjavanja će se morati redovno održavati², uz sedmičnu provjeru stanja i čišćenje kanala, kao i vođenje evidencije o utvrđenom stanju i provedenim mjerama održavanja, a u slučaju vremenskih nepogoda i češće.

Očekivani vrijednosti zagađujućih materija u vodama sa dionice autoputa:

Materija	Jed	Dionica Tarčin - Konjic
Suspendovane materije	mg/l	100-150
Hloridi	mg/l	50-80
Sulfati	mg/l	0.04-0.07
Ukupni fosfor	mg/l	0.4-0.8
Pogonsko gorivo	mg/l	0,005-0.008
Mineralna ulja	mg/l	0.004-0.007
Kadmium	mg/l	0.002-0.005
Hrom	mg/l	0.004-0.008
Bakar	mg/l	0.03-0.007
Gvožđe	mg/l	0.1-0.3
Olovo	mg/l	0.07-0.1
Cink	mg/l	0.1-0.2

Ispitivanje otpadnih voda vrši se na sljedeći način:

¹ Broj i razmak sливника, kao i kapacitet prihvavnog cijevnog sistema će biti utvrđen proračunom na osnovu podataka o prosječnoj količini padavina i veličini slijvnih površina, kao i u skladu sa konfiguracijom terena, odnosno nagibom saobraćajnice na pojedinim dijelovima trase.

² Pražnjenje taložnika ot opasnog otpada (teški metali, ulja) će se raditi jednom mjesečno i isporučivati firmi koja se bavi zbrinjavanjem opasnog otpada

1. minimalni broj godišnjih uzorkovanja zavi od pritica (količine) otpadnih voda i iznosi:

Protok otpadnih voda (m ³ /dan)	Broj ispitivanja u toku godine
0 - 50	4
50 – 100	6
100 – 500	8
> 500	12

-
2. uzorkovanje je po mogućnosti automatsko, proporcionalno protoku, a uzorci su kompozitni 8, 16 ili 24 – satni (što zavisi od vremena trajanja tehnološkog procesa), ukoliko to nije moguće treba uzimati trenutne 15-minutne uzorke i praviti kompozitne uzorke, uz evidentiranje protoke,
3. u svim uzorcima ispituju se obavezno: temperatura, pH, alkalitet, električna provodljivost, isparni ostatak, gubitak žarenjem, ukupne suspendovane materije, HPK-Cr, BPK5, NH4-N, NO2-N, NO3-N, ukupni N, ukupni P, test toksičnosti, te svi specifični pokazatelji za dati subjekt, čije se tehnološke otpadne vode ispituju.

5.2. Monitoring kvalitete zraka

Za naseljena mjesta duž trase ceste potrebno je izvršiti jednokratna kontrolna mjerjenja kvalitete zraka nakon puštanja u promet kompletne trase ceste. Daljnja mjerjenja provoditi svakih **2 godine**. Mjerjenja trebaju obuhvatiti sljedeće karakteristične parametre: SO₂, crni dim, NO₂, sediment (Pb). Mjerjenja treba izvršiti ovlaštena organizacija. U slučaju da mjerjenja pokažu kako su gore navedeni parametri iznad graničnih vrijednosti prema Pravilniku o graničnim vrijednostima kvaliteta zraka ("Sl. novine Federacije BiH" 12/05) potrebno je naknadno odrediti dodatne mjere zaštite kvalitete zraka, kako bi se kvaliteta zraka svela na dopuštenu razinu. Učinak mjera zaštite kvalitete zraka treba provjeriti ponovljenim mjerjenjima nakon njihove implementacije.

5.3. Monitoring nivoa buke

Za skupine kuća u naseljima duž trase cestee potrebno je izvršiti jednokratna kontrolna mjerjenja buke nakon izgradnja i puštanja u promet kompletne predmetne dionice puta. Daljnja mjerjenja provoditi svakih **5 godina**. Za mjerjenja je potrebno izabrati karakteristični objekt i mjerjenje izvršiti na strani objekta koja je najviše izložena buci s nove prometnice, i to u vrijeme najvećeg očekivanog prometa. U slučaju da mjerjenja pokažu kako su nivoi buke iznad dopuštenih dnevnih i noćnih nivoa, koje iznose 60 dB (A) u toku dana, odnosno 50 dB (A) u toku noći, potrebno je naknadno odrediti mjere zaštite od buke, kako bi se buka svela na prihvatljiv nivo. Učinak mjera zaštite od buke treba provjeriti ponovljenim mjerjenjima nakon njihove implementacije.

5.4. Monitoring kvaliteta zemljišta (tla)

Potrebno je organizirati praćenje trenda prisustva polutanata u zemljištu u blizini trase autoputa kako bi se na vrijeme uočili pokazatelji eventualnog utjecaja vezanog uz cestu u svim fazama aktivnosti. Konačnu organizaciju monitoringa i definiranje mreže mjernih mjeseta treba definirati prema uputama i suradnji sa specijaliziranim institucijama za praćenje kvalitete tla.

Također, jednom godišnje potrebno je provoditi kontrolu stanja teških metala u nadzemnim dijelovima poljodjelskih kultura, na istim udaljenostima od bankine obilazne ceste.

Kompletan monitoring uzorkovanja tla:

Nulto stanje	32 uzorka tla
U fazi gradnje	27 uzoraka tla godišnje
U fazi eksploatacije	20 uzoraka tla godišnje

U toku faze **gradnje** doći će do problema degradacije i kontaminacije zemljišta organskim polutantama i teškim metalima. Praćenje degradacije, u fazi gradnje autoputa potrebno je uvesti monitoring, odnosno praćenje stanja kroz:

- pojavu erozije uslijed uklanjanja vegetacije i zasijecanja zemljišta;
- pojava vodoležnosti zbog nakupljanja sливnih i cijednih voda;
- izgradnja objekata za potrebe gradilišta (naselja, parkirališta, magacinski i skladišni prostor i sl.)
- podizanje deponija za odlaganje skinutog plodnog sloja zemljišta;
- korištenje pozajmišta materijala za nasipanje i sl.

Praćenje kontaminacije zbog korištenja građevinskih mašina i sredstava za transport građevinskih materijala te ugradnje istih, doći će do kontaminacije zemljišta uslijed prosipanja ulja, maziva i goriva, a što se odražava kroz zagadenje organskih polutanata (lahke i teške frakcije ugljovodonika).

U fazi **eksploatacije** puta, biće više izražen proces kontaminacije tla. Ovaj proces će biti izražen u blizini saobraćajnice, na distancama od 0-200 m lijevo i desno od puta. Metali kao što su olovo, cink, kadmij i hrom ostaju u zemljištu duži niz godina. Polutanti ulaze u lance ishrane biljaka i životinja, a erozijom dospijevaju u druge ekosisteme, te je potrebno godišnje analizirati 20 uzoraka tla.

6. Izvještavanje

- Investitor je dužan izvještavati Federalno ministarstvo okoliša i turizma o prikupljenim podacima na način kako je to propisano odredbom člana 8. Pravilnika o registrima postrojenja i zagađivanjima („Sl. novine Federacije BiH“, broj: 82/07);
- izvještaji trebaju biti poslati najkasnije do 30.06. tekuće godine za prethodnu godinu izvještavanja,
- operator je dužan redovito izvještavati ovo ministarstvo o rezultatima monitoringa,
- bez odlaganja prijaviti svaku izvanrednu situaciju koja bi mogla negativno utjecati na okoliš.
- Aplikacija za instalaciju obrasca za popunjavanje podataka za registar nalazi se na web stranici www.fmoit.gov.ba podlink okolišne dozvole/registri i statistički podaci pod nazivom: Input modul za industrije - dostavljanje podataka za Registar o postrojenjima i zagađivanjima (Sl. novine FBiH br 82/07), kao i Uputstvo za popunjavanje elektronskog obrasca. Popunjeni elektronski obrazac dostavili na e-mail adresu: suada@fmoit.gov.ba.

7. Period važenja dozvole

Ova okolinska dozvola važi pet godina od dana uručenja rješenja stranci.

O b r a z l o ž e n j e

Ministarstvo komunikacija i prometa Bosne i Hercegovine, za projekat Autocesta u koridoru Vc "dionica: dionica LOT -3: Sarajevo jug (Tarčin) – Mostar sjever u skladu sa odredbom člana 58. Zakona o zaštiti okolišu (Službene novine Federacije BiH", 33/03), podnijelo je zahtjev za prethodnu procjenu za pomenuti projekat svom potrebnom dokumentacijom propisanom odnosnom odredbom Zakona.

Nakon razmatranja zahtijeva i uvidom u cijelokupnu dokumentaciju Federalno ministarstvo okoliša i turizma cijenilo je da je za predloženi projekat potrebna izrada Studije uticaja na okoliš, pa je u skladu sa Zakonom o zaštiti okoliša, investitoru naložena izrada Studije za predmetni projekat.

Rješenjem federalnog ministarstva br: UPI/03/02-23-4-52/05 od 20.07.2005. godine, utvrđen je sadržaj Studije o utjecaju na okoliš, propisan Pravilnikom o pogonima i postrojenjima za koje je obavezna procjena utjecaja na okoliš i pogonima i postrojenjima koji mogu biti izgrađeni i pušteni u rad samo ako imaju okolinsku dozvolu ("Sl. novine FBiH", br. 19/04) - poglavlje III, a koji obuhvata i rezultate Prethodne procjene utjecaja na okoliš, do kojih se došlo na javnim raspravama ili u obliku pismenih odgovora zainteresovanih subjekata.

Postupajući po naprijed navedenom rješenju, Ministarstva komunikacija i prometa Bosne i Hercegovine, je dostavilo Studiju uticaja na okoliš izrađenu od strane ekspertnog tima u konzorciju: IPSA Sarajevo; C.LOTTI & ASSOCIATI – Roma, Studi e Pianificazione del Territorio srl. – SPT, TZI – INZENJERING i ENERGOINVEST.

U postupku ocjene Studije uticaja na okoliš, Federalno ministarstvo organiziralo je javne rasprave u skladu sa odredbama čl. 61. i 62. navedenog zakona, na sljedećim lokacijama: Hadžići 12.09.2006. godine, Jablanica 19.09.2006. godine, Konjic 21.09.2006 godine.

U nastavku postupka ocjene Studije uticaja na okoliš, rješenjem ovog ministarstva formirana je Stručna komisija za ocjenu Studije utjecaja na okoliš. Stručna komisija je sastavljena od stručnjaka - specijalista za ocjenu Studije sa aspekta zaštite okoliša u sljedećim relevantnim oblastima: voda, zrak, zemljište/tla, hidrogeologija, otpad, buka, biodiverzitet, fauna, šume, kulturno-historijsko i prirodno naslijeđe i ceste/transport.

Pored navedenih koraka u postupku, Studija utjecaja na okoliš dostavljena je na ocjenu nadležnim organima iz oblasti zaštite okoliša i zainteresovanim subjektima a u skladu sa Zakonom o zaštiti okoliša.

Nakon ovako provedenog postupka ocjene Studije, primjedbi i sugestija sa javne rasprave, kao i dostavljenih mišljenja od nadležnih organa, te konačnog izvještaja i ocjene Stručne komisije, a koja su ocjenjena kao opravdana od strane Federalnog ministarstva, sastavni su dio dopunjene Studije koja je predmet odobrenja.

Obzirom da je Studija utjecaja na okoliš dala procjenu predloženog projekta na okoliš, utvrdila mjere ublažavanja negativnih efekata na okoliš, te mjere monitoringa, ovo Federalno ministarstvo je ocijenilo da je projekat izgradnje Autoputa na koridoru Vc, dionica LOT -3: Sarajevo jug (Tarčin) – Mostar sjever okolinski prihvatljiv, te da neće u znatnoj mjeri ugroziti okoliš.

Na osnovu izloženog, ovo Federalno ministarstvo je ocijenilo da su se stekli uvjeti za odobravanje Studije utjecaja na okoliš u smislu čl. 64., stav 1., Zakona o zaštiti okoliša, te je izdalo Rješenje o odobravanju studije za dionicu LOT -3: Sarajevo jug (Tarčin) – Mostar sjever broj UPI/03-23-4-52/05 SS dana 19.09.2007. godine.

Dana 04.04.2012. godine Javno preduzeće Autoceste Federacije Bosne i Hercegovine d.o.o. Mostar podnosi zahtjev za izdavanje okolinske dozvole za Autocestu u koridoru Vc – dionica Tarčin – Konjic koja se sastoji od LOT 1 – poddionica Tarčin Zukići (od km 1+000 do 11+050 stacionaže iz Idejnog projekta, a koje odgovaraju stacionažama od km 0+000

do 11+000 iz Glavnog projekta za Lot 1 i LOT 2 poddionica Zukići – Konjic (od km 11+050 do 22+150 iz Idejnog projekta, a koje odgovaraju stacionažama iz Glavnog projekta za Lot 2).

Zbog optimalizacije objekta u Glavnom projektu došlo je do izmjene trase u odnosu na trasu iz Idejni projekat te je dostavljena dokumentacija usklađena sa Glavnim projektima i to: LOT 1 – Tarčin Zukići i. LOT 2 Zukići – Konjic.

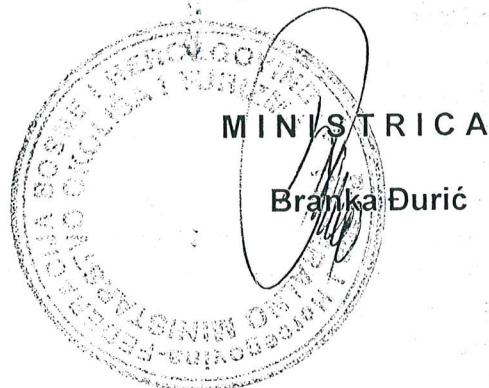
Nakon uvida u dostavljenu dokumentaciju vidljivo je da pomenute trase LOT 1 – Tarčin Zukići i LOT 2 Zukići – Konjic ne mjenjaju sam projekat izgradnje Autocestu na koridori Vc više od 25 % i uklapaju se u granice ranije prihvaćene Studije uticaja na okoliš za LOT 3 Sarajevo jug (Tarčin) – Mostar sjever broj UPI/03-23-4-52/05 SS dana 19.09.2007. godine, tako da na način i po postupku kako je to propisano članom 18. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti okoliša ("Sl. novine Federacije BiH", br. 38/09), Federalno ministarstvo nastavlja postupak za dobivanje okolinske dozvole.

Postupajući po naprijed navedenom usložnjrenom upravnom postupku, a polazeći od odredbi o osnovnim obvezama opeatora propisanim u članu 67. Zakona o zaštiti okoliša, te uzimajući u obzir sadržaj Studije uticaja na okoliš, dopune i prijedloga zainteresiranih strana, Federalno ministarstvo je ocjenilo da će se propisanim mjerama i uvjetima postići odgovarajući, zakonom propisani nivo zaštite okoliša, te je uskladu sa članom 71. Zakona o zaštiti okoliša odlučeno kao u dispozitivu ovog Rješenja.

Ovo rješenje je konačno i protiv njega nije dopuštena žalba.

Protiv ovog rješenja može se pokrenuti upravni spor podnošenjem tužbe kod Kantonalnog suda u Sarajevu u roku od 30 dana od dana prijema rješenja.

U skladu sa Zakonom o federalnim upravnim taksama i tarifi federalnih upravnih taksi ("Službene novine Federacije BiH", br. 6/98), tarifni broj 55. stav 3. tačka 4. podnositelj zahtjeva je uplatio 80,00 KM na budžetski račun kod Unicredit zagrebačke banke.

Dostaviti:

- Javno preduzeće Autoceste Federacije Bosne i Hercegovine d.o.o. Mostar,
- Općina Konjic
- Općina Hadžići
- Federalna uprava za inspekcijske poslove
- dokumentacija
- arhiva